

LUPȚA

Apare în fiecare zi de lucru.
Abonament: 1 an 24 cor., 6 luni 12 cor.,
3 luni 6 cor. — România: 1 an 40 cor.
— Telefon Nr. 47—82. —

Proprietar: Dr. TEODOR MIHAIL.
Director: Dr. ALEXANDRU VAIDA-VOEVOD.
Editor: Dr. AUREL VLAD.

Redacția și Administrația:
BUDAPESTA, VII., István-ut 11
Inserțiuni după învoială.
Scrisori nefrancate se refuză.

S'a spart frăția!

(Pl.) Polónyi, prototipul neo-maghiarului de rasă și cel mai dibaci inger păzitor al „ideii“ a încheiat la timpul său pactul revoluționist dela Fiume cu Croația. Descendenții lui Jellachic au devenit „frați“ cu descendenții lui Ludovic Kossuth. Ciudate sunt căile ursitei, Doamne! Fiii și nepoții lui Kossuth aflându-se la strâmtoare au crezut că de cât să repeteze urmașii lui Jellachic exemplul străbunului lor, mai bine să lupte cu „frații“ lor maghiari în contra „camarillei“. După aceea însă cavalerestii tovarăși de luptă și de principii ai lui Polónyi s'au mai resgândit s'au socotit și — *usu majorum* — s'au așezat pe punctul de vedere al armeanului din anecdota populară română: „decât becheag și sărac, mai bine găzduc și sănătos“. Adecă, decât a suferi o strivire cumplită desvoltând rezistență națională maghiară, susținută cu datorii, mai bine supunere umilă față de coroană și participare la troaca cea cu borș bugetar a guvernului.

Polónyi a zis când cu numirea guvernului coaliționist, în Viena, memorabilele cuvinte: „suntem în șea“, și nu este oare firesc, că fiind odată „în șea“ cavalerestii coaliționiști să-și uite de aceia, cari le devenise prin pezevenhilicul lui Polónyi — „frați“? Zeci de mii de guri flămânde „naționale“ așteptau să fie săturate. Nu guri nepatriotice, ci tot guri de cel mai patentat patriotism național. Ungaria se dovedi de prea îngustă spre a putea sătura toate gurile hămisite ale „națiunii“. Deci și pašalicul „națiunii“: Regatul Croat-slavon-dalmatin, trebuia să contribuie la stâmpărarea nesațului membrilor „națiunii“ din seminția lui „papă gol“. Guvernul coaliționist, prin dauphinul Kossuth, a înaintat proiectul de lege, care se debate și de prezent în cameră. Este vorba, că „întreprinderea privată“ a statului Ungar: căile ferate de stat, să poată aplica tot maghiari neaoși și în Croația. Lefurile urcate ale amplexiilor dela căile ferate ale statului voește guvernul să le asigure pentru maghiari neaoși.

Croații contribuie și ei prin dări enorme la aceste lefuri. Amploiații dela căile ferate, aproape fără excepțiune, s'au distins în trecut prin intoleranță și duritate, demonstrând croa-

ților acasă la ei, în Croația, în țara lor autonomă, că ei, domnii împiegați sunt maghiari, deci privilegiați, cari au prerogativa și datorința patriotică de a ofensa la tot pasul poporul helot autohton din Croația. Este de mirat, că deputații croați din parlamentul Ungariei s'au hotărât să împedecă cu toate mijloacele ce le stau la dispoziție, ridicarea la valoare de lege, a pragmaticei egoismului maghiar? Ar fi niște nemernici dacă s'ar fi lăsat îmbătați de cochetarea „frățescă“ a lui Kossuth și Polónyi. Ei au pretins deci dreptate! Au pretins, ca împiegații căilor ferate de stat să fie Croați în Croația și limba croată limba oficială a țării lor — limbă oficială la căile ferate de pe teritoriul Croației. Era oare cu puțință, ca Kossuth, ministrul născut din concubinatul politic a lui Polónyi cu baroneasa Schönberger să îplinească justele postulate ale „fraților“ Croați? Tot omul cu sentimente „patriotice“ trebuie să admită, că așa ceva nu era cu puțință. Pentru bunul Dumnezeu (al maghiarilor) ce s'ar fi ales de boactării și de ceilalți maghiari, cari astăzi sunt santinelele și susținătorii „ideii“ în Croația? În genere, — cine ar mai fi susținut „idea“ în acea satrapie?

„Națiunea“ nu poate hrăni trădători de patrie nici chiar în țara „fraților“ ei, nici chiar din banii „fraților“ ei, căci principiul „națiunii“ a fost, este și va fi: frații prind bine la luptă, când este însă vorba de troaca bugetară, numai trădătorii de patrie și dușmanii de moarte ai națiunii pot pretinde, ca națiunea să-și abandoneze dogma cu ajutorul căreia s'a susținut o mie de ani, că adecă „frate ne-frate, brânza-i pe bani“!

Croații, cari își iubesc țara, limba și neamul lor—o câtă perversitate!—mai mult decât „unitatea de stat“, „idea“ și „națiunea“, nu mai voesc cu nici un chip să se lase mulși și în viitor, de „guvernul național“.

Frăția s'a spart, s'a spart de tot și nici Polónyi nu o va mai putea lega. Iar urmările? Urmările sunt neplăcute căci Croații în mod fatal vor fi aruncați din brațele doicei maghiare în brațele mamei lor, ale politicei lor tradiționale dinastice.

Coaliția este însă „națiunea“ iar „națiunea“ și astăzi, ca la 1526, să simte destul de tare ca să ia lupta singură singurică în contra tuturor „fraților“

și dușmanilor ce o împresoară. Dar astăzi victoria națiunii este asigurată, căci la 1526, în lupta dela Mohács o conduceau regele copil Ludovic și primatele Tomory, pe când astăzi șefii ei de armată sunt: matorul Kossuth Ferencz, integral Polónyi, și neprihănitul Markos! Astfel de șefi cu o astfel de armată, precum este majoritatea coaliționistă, cu ușurință vor așterne temeliile imperiului maghiar, menit să devină prin genialitatea și prin forța lor de caracter din vis absurd ce este astăzi, — crâncenă realitate.

... Și lași. Brutali, necinstitori ai legilor eroi de gură, derbedei cari l'au scos din Cameră pe deputatul Vaida și-au câștigat un nou titlu care le face onoare: sunt lași. Înaintea comisiunii de imunitate nu s'a găsit între toți guralivii dela 7 Iunie unul singur măcar, care să aibă curagiul să răspundă pentru faptele sale. Toți pe rând, au tăgăduit... nici unul nu l'a atacat, nici unul nu l'a insultat cu vorba.

Noi suntem preocupați, lăsăm dară să vorbească șovinistul „Az Ujság“:

„Ciudat fenomen. Când l'au scos pe Vaida, toți s'au grăbit să se anunțe: și eu, și eu! Acum, când s'a pornit ancheta iasă la iveală că nimeni nu l'a scos din Cameră. Dimpotriva, toți purtau grijă ca nu cumva să-l insulte alții. Și fiindcă nimeni nu l'a scos, rezultatul anchetei va fi, că nici n'a fost dat afară. Se va constata dară, că dl Vaida a eșit din Cameră, și toată compania l'a îndemnat să rămână și a grijit să nu-și dea dl Vaida însuși palme... Aceasta e adevărata vitejie! S'a săvârșit ceva în fața unui parlament întreg și lucrul acesta nu s'a întâmplat, fiindcă eroii trebuie să răspundă pentru faptele lor“.

După toate calitățile de cari s'au învrednicit până acum, eroii analfabeți țin să se dovedească și de lași...

Ce caractere, Doamne, ce caractere!...

Clubul deputaților români din Reichsrathul austriac. Ni se comunică din Viena că eri seara s'a constituit clubul deputaților români din Reichsrathul austriac, aiegându-și președinte pe deputatul Hurmuzachi.

Acest club din care fac parte deputații Hurmuzachi, Onciu, Simionovici, Isopescu-Grecul și contele Belegarde urmărește scopul ca în înțelegere cu deputații italieni să promoveze unirea latină.

Puritanii de'a Zirc. Eri s'a prezentat înaintea comisiunii instituite pentru anchetarea mituirilor săvârșite la alegerea din Zirc, și deputatul Gál András, care a tăgăduit și el

că ar fi primit parale pentru sprijinul ce l-a dat lui Ivánka Imre.

Deputatul Szász Iozsef a fost mai sincer și a declarat că deputatul Pap Zoltán i-a oferit bani ca să sprijinească alegerea lui Ivánka. Bani i-a oferit sub pretextul acoperirii „cheltuielilor de drum“...

Cheltuieli de drum, când toți deputații, au bilet de liber parcurs pe căile ferate!...

Se prevede că afacerea aceasta murdară se va face mușama, de teama ca nu cumva cei stigmatizați să vină ei cu desvăliri și mai compromițătoare.

Croații — trădători de patrie. Numărul trădătorilor de patrie crește pe zi ce merge. Până acum numai Românii, Slovaci și Sârbii au avut fericirea de-a fi timbrați de trădători de patrie. Acum se înșiră între ei și Croații, din momentul din care au refuzat să abdică de drepturile limbii lor de dragul șovinismului coalitivist. Sentința aceasta o aduce organul contelui negru „M. H.-p“, care e informat că din Croația i-s-a trimis Majestății Sale un memoriu. În acest memoriu — cităm din „M. H.-p“ — „e vorba numai și numai de chestiunile economice. Soluția ce-o propune memoriul e îndreptat împotriva Maghiarilor. Se cere dela Majestătea Sa să considere Croația de al treilea factor competent în rezolvirea acestei chestiuni, iar în schimb Croația va lupta și ea pentru menținerea unității economice“.

Terr-ibil, domnilor, grrr-ozav, într'a-tdevăr...

Ca în — Ungaria. Szokolai István, notarul comunei Paptamási (Bihor) a uitat să treacă în registrele contribuabililor numele său și al rudeniilor sale, săvârșind astfel crima gravă de fals de documente publice. Tribunalul din Oradea-Mare l'a tras pentru fapta aceasta la răspundere, iar vrednicul notar s'a apărat spunând, că a fost ocupat cu înăbușirea mișcărilor socialiste și așa a uitat să treacă în registre și aceste nume.

Tribunalul a și acceptat apărarea aceasta și l'a achitat pe Szokolai István. Cazul ace-

sta ne mai pomenit îi stoarce ziarului „Népszava“ următoarele cuvinte de indignare justă:

„Înainte numai, voi muncitorilor ai administrației ungare. Furați, jăfuiți, înșelați, dilapidați, omorâți; faceți tot la ce vă îndeamnă sângele vostru păcătos, patima voastră oarbă, numai de un singur lucru să nu uitați: să vă îngrijiți de dovezi, că sunteți patrioți, că-i prigoniți pe socialiști!“

Curat ca 'n — Ungaria.

Comisia pentru cvotă. Eri la orele 11 s'a constituit comisia de cvotă, alegându-și președinte pe Széll Kálmán, ear raportor pe Földes Béla. În ședința sa de astăzi, comisiunea va redacta adresa ce o va trimite comisiunii austriece.

Raportorul Földes va prezenta comisiunii un raport lung despre starea financiară a țării cerând reducerea cvotei pentru Ungaria la 29'6.

Constituirea Reichsrathului austriac. După cum am anunțat deja, în ședința de eri a Reichsrathului președinte a fost ales deputatul creștin-social dr. Weisskirchner, care a întrunit 351 de voturi, față cu 101, câte a întrunit candidatul social-democrat dr. Pernerstorfer.

Alegerea vice-președinților a fost condusă de noul președinte care și-a ocupat numai decât postul. Aleși au fost dr. Zacek (329 voturi) față cu dr. Pernerstorfer (99 voturi). Alegerea vice-președintelui al doilea a dat prilej la câteva scene furtunoase. Ruteanul Romanciuk a dificultat candidatura lui Starzynski, pe motiv că împotriva alegerii lui s-a ridicat protest pentru multele abuzuri săvârșite în jurul alegerii lui. Propunerea dep. Romanciuk de a se suspenda alegerea, ca partidele să aibă vreme a se înțelege, a fost respinsă și s'a procedat la actul alegerii. Starzynski a întrunit 270 de voturi și a fost proclamat ales.

Atât în cursul alegerii, cât și în cursul vorbirii de mulțămintă a noului vice-președinte rutenii și social-democrații au izbuc-

nit în întreruperi vehemente. Abia sub cursul alegerii celor 12 secretari s'a mai potolit zgomotul.

Situația politică.

— Demisia banului Croației. — Tactica viitoare a deputaților croați. —

Banul Croației contele Pejacevici a anunțat eri ministrului-președinte Wekerle că-și va da demisia și a plecat la Viena pentru a prezenta Majestății Sale. Guvernul ungar a început dară cu măsurile nefericite care vor contribui, în mod fatal, la agravarea tot mai vădită a situației politice.

Urmarea acestei demisii, probabil, va fi demisia întregului guvern croat și o luptă și mai înverșunată a deputaților Croați.

Demisia banului.

Banul Croației sosise la Budapesta încă Luni și și-a dat toată osteneala pentru a aplană conflictul grav provocat de proiectul lui Kossuth.

Înainte de a pleca din Budapesta, contele Pejacevici a acordat o întrevvedere unui redactor dela „P. Lloyd“, căruia i-a făcut următoarele declarații în chestiunea conflictului și al demisiei:

„Deși în principiu și eu sunt de părerea că modificările transacțiunii nu se pot face unilateral, — nu m'am putut identifica cu tactica deputaților croați, cari au declarat obstrucția. Luni seara le-am declarat delegaților deputaților croați că în cazul când nu-și vor abandona tactica de până acum, eu voi fi nevoit să-mi trag consecvențele și să-mi dau demisia. Deputații croați au dezbătut declarațiile mele într'o conferință comună și mi-au comunicat apoi hotărârea lor: *regretă că nu pot să-și schimbe atitudinea.*“

Marți dimineața, ministru-președinte Wekerle a fost la mine. I-am comunicat răspunsul deputaților croați și i-am declarat că Mercuri îmi voi prezenta Majestății Sale demisia. Nu știu dacă membrii guvernului croat vor urma pilda mea. Observ numai că din

FOIȚA ZIARULUI „LUPTA“.

Tertine.

S'a frânt acum și cea din urmă treaptă
Din scara ce mă ridică odată —
Iubitul meu, — căderea mă deșteaptă.

Dar cum lumina cearcă să străbată
În cuiburi unde doar me'n aiurare
Din inimi poate cea mai vinovată.

Și cum pătrunde jos a lunii zare
În temniți, ca s'adoarmă și s'aline
Afla-va și spre mine vre-o cărare.

Coboară 'n jos ca să te văd mai bine
Și-mi luminează tu ce vii din soare...
Păcatul meu e dragostea de tine.

M. Cunțan.

Telegrafia în vechime.

Acum neam deprins cu faptul că prin telegraf se poate da veste într'o clipă de la un capăt al lumii la celalalt. Chiar și aici, din nefericire mulți de tot, cari nu înțeleg minunea aceasta, nu se mai îndoiesc de fapt; căci se folosesc de telegraf la treburi și nevoile lor. Neapărat, cei mai mulți își închipue că bătând telegraful se mișcă

sârma și că prin această mișcare se dau semnele ori până unde voim. Tot așa de cunoscut e acuma telefonul și nu se mai miră nimeni că poți vorbi prin sârmă. Neapărat că și la telefon își închipue că zbârăiturile acestea fac de vorbește foiața de metal, din telefonul la care ascultă cineva.

Vor fi auzit mulți c'a început a se telegrafia și vorbi la depărtări de mii de poște fără sârmă. — Iși vor fi închipuind că s'a găsit fel și chip de-a face să zbârăie aerul.

Nu avem de gând să intrăm în deslușirea acestor minuni, pe cari mintea omului le-a născocit, întrebuițând puterile firei spre folosul său.

Astăzi vom arăta cum își trimeteau vești repede și la depărtare oamenii de-acum câte-va mii de ani.

Cea mai veche telegrafie se făcea noaptea cu focuri, aprinse pe înălțimi, iar ziua fumul acestor focuri țineau locul luminei.

Așa se spune că s'a dat de știre în Grecia despre căderea Troiei. La plecarea lui Agamemnon din Mykena a lăsat vorbă că vestea izbândei o va da aprinzând un foc la cutare vreme a zilei pe un vârf de munte. A regulat între Troia și Mykena opt munți și a pus păzitori pe vârful lor. Când au aprins focul lângă Troia, păzitori de pe

muntele al doilea l'au zărit și au aprins pe dată foc și ei pe al lor și așa mai departe până ce și cei de pe muntele din apropiere de Mykena l'au aprins pe al optulea.

Măcar că Troia e foarte departe de Mykena, într'un ceas două, a ajuns vestea, pe când unui om călare sau unei corăbii i-ar fi trebuit săptămâni.

Din istoria noastră a Românilor știm că ast-tel de semne date prin unul sau mai multe focuri aprinse pe înălțimi, duceau vești felurite până la cetățile din munți sau până la Capitala țării. Se înțelege că se știa dinainte ce înseamnă un foc, ce două, ce trei așezat în șir dela Miază noapte spre Miază zi sau dela Apus spre răsărit; de asemenea alt înțeles aveau trei focuri așezate în formă de triunghi. Dacă le-ar fi venit în cap să însemne prin focuri felurite așezate, slove, ar fi putut da ori-ce știre.

Un istoric grec spune că ajunseseră a da știri prin făclii aprinse, pe cari le mișcau, după o înțelegere hotărâtă. De pildă știrile date c'o făclie clătinată priveau pe popoarele cari dădeau ajutor în războiu, iar cele date c'o făclie ținută nemișcată priveau pe dușmani.

Un general arcadian de pe vremea lui Xenofon născocise următorul mijloc dibaciu de-a trimite știri. Să zicem, că trebuia să lrimită felurite știri dela un loc până la altul: Dacă nu erau prea depărtate, nu aveau

prilejul numirii mele s'au solidarizat cu mine, declarând că vor rămânea numai câtă vreme voi putea să rămân eu la guvern.

Nu știu, de-aseenea, dacă guvernul ungar va disolva Dieta croată. Dacă se va hotărâ la acest pas, deputații croați se vor întoarce în Croația ca niște eroi. Și nu s'ar găsi guvern care să poată împiedeca ca în noua Dietă croată să ajungă elementele cele mai radicale.

Poate s'ar fi putut găsi o formulă pentru aplanarea conflictului, dar toate încercările au fost zădărnice de declarația ministrului de comerț Kossuth, că-și condiționează rămânerea în cabinet de primirea nemodificată a proiectului său.

Eri după amiază, la orele 5 și 15, banul Croației a părăsit Budapesta și s'a dus la Viena. La gară a fost întâmpinat de deputații croați, cari au ținut să-i mulțumească pentru solidarizarea lui cu aspirațiile lor politice. S'a urmat un viu schimb de idei între ban și deputații croați. Banul, între altele a făcut observația că e semnificativ pentru referințele parlamentare din Ungaria, că Banul Croației trebuie să-și dea demisia, fiindcă ministrul de comerț nu-și poate trece prin Camera proiectul.

Banul a mai declarat că întreg comunicatul oficios s'a făcut fără conlucrarea lui și că nu corespunde realității mai ales în părțile unde se spune că ar fi desaprobat ținuta deputaților croați.

La plecarea trenului, deputații croați au izbucnit în strigăte de „Zsivio“, la cari Banul a răspuns mișcat: „La revedere veselă!“

Atitudinea Croaților.

Demisia Banului n'a provocat în clubul deputaților croați nici o emoție.

În conferința lor ce a avut loc eri seara au stabilit programul activității lor pentru zilele viitoare.

Conform declarației făcute de deputatul Tuscan în ședința de eri a Camerei, deputații croați nu vor lua parte la votarea pro-

iectului în general, dar vor continua să ia cuvântul și în discuția pe articole.

În ședința de astăzi va vorbi, în discuția generală, ultimul orator croat, apoi vor uza de cuvântul final deputații, cari au prezentat propuneri. S'au făcut 14 propuneri și toți 14 propunătorii croați vor lua cuvântul.

La discuția pe articole vor lua parte toți deputații croați și vor prezenta la fiecare articol modificări. Vor face modificări și la proiectul relativ la salarizarea funcționarilor cerând să se mărească salariul funcționarilor mici și să se reducă salariul funcționarilor mari.

Dispoziția în Croația.

Demisia banului n'a produs vre-o emoție mai adâncă nici în cercurile politice din Croația. Amenințările guvernului ungar că va disolva dieta nu sperie pe nimeni, fiindcă cei cari cunosc situația din Croația știu că alegerile nouă vor da o zdrobitoare majoritate radicală.

Tinerimea universitară din Zagrab a ținut eri — auzind de demisia Banului — o adunare publică, de unde au trimis deputaților croați din Budapesta o telegramă de felicitare, anunțându-le că în cazul disolvării Dietei ei, tinerii universitari, vor merge în cercuri și vor face acolo agitație în interesul deputaților reținuți în Camera din Budapesta.

Consiliu de miniștri.

Eri la orele 12 a avut loc un consiliu de miniștri, la care au luat parte toți membri cabinetului, afară de Apponyi și Iekelfalussy, cari nu sunt în Budapesta.

În acest consiliu s'a discutat demisia banului Croației și măsurile guvernului în fața obstrucției croate.

Noul ban va fi probabil Rakodczay Sándor, vicepreședintele Curții de apel croate, un om urgisit în toată Croația.

După consiliu, ministrul-președinte, întrebat cine va fi noul ban, a răspuns:

— Numele nu-l pot descoperi. Pot însă spune de-acum că numirea aceasta va fi o bombă.

Wekerle, de alături, a plecat și el la Viena.

nevoie de stații mijlocitoare; dacă erau prea depărtate și nu se putea vedea semnalul de foc dela una la cealaltă, așeza mai multe la mijloc.

La toate stațiile erau vase de lut tot una de mari, pline cu apă. În fundul vaselor era câte o gaură la fel de mare. Pe apa din vas plutea câte o bucată de plută, iar pe aceasta se înălța o vergelă cu împărțituri însemnate cu numere. Când curgea apa, plută se cobora și în dreptul ușei vasului venea pe rând semnele 1, 2, 3, 4, 5, etc. Aveau dinnainte însemnat că numărul 1 înseamnă cutare veste, 2, cutare altă și așa mai departe. Ba Aenaes, generalul arcadian, mersese așa de departe încât își făcuse vergele de acestea cu toate literile alfabetului grecesc, și prin urmare, cum vom vedea, putea spune ori-ce ar fi poftit, ca și noi prin telegraf.

Iată acum telegrafia. La stația de unde trimitea știre, ridica în sus o făclie și aștepta până ce făcea același lucru stația cu care voea să se înțeleagă. Atunci la stația întâia pleca făclia. Pe dată destupau la amândouă stațiile gaura din fundul vasului și apa curgea până ce vergeluța acufundându-se venea în dreptul ușei numărul sau litera dorită. Ridica făclia, astupau găurile și la stația a doua însemnau litera sau numărul. Umpleau vasele cu apă și tot așa se trimitea alt număr sau altă literă, etc.

Tot c'am așa trimiteau Cartaginezii știri

din Sicilia la Cartagina. E drept, că pentru a trimite o știre de 20 de cuvinte, le trebuiau 4--5 ceasuri. Dar ca să le trimită printr'un om anume le-ar fi trebuit 4--5 zile, dacă nu săptămâni.

În evul mediu în Europa noastră nu se mai întrebunțau astfel de mijloace, ci numai focuri sau fumuri, ca pe vremea războiului cu Troia.

La 1659 Vegelin a născocit un fel de telegraf. Înălța un număr de catarguri în vârful cărora urca șomoeage de fân ori steaguri, iar noaptea telinare. Din așezarea sau felul felinarelor, alcătuiseră un alfabet, așa că se putea trimite ori-ce știre.

Cel mai cu dibăcie alcătuit telegraf optic e al Francezului Claude Chappe din Paris. Acesta întrebunța o lampă puternică și oglinzi, prin ajutorul cărora trimitea semnale. Acest telegraf a început a se întrebunța în 1793 și în curând stații de acestea erau pretutindeni în Franța și în Europa. Ideea era a lui Amontons, care a murit la 1705. Cea din urmă linie de acest fel e cea care s'a făcut la 1833 între Berlin și Trier.

Telegrafia cu semnele luminoase a rămas și până azi întrebunțată pe vapoare și corăbii, ba chiar și în războiu. Neapărat că telegrafia și telefonica fără sârmă îi vor da lovitura de moarte, măcar că oamenii nu se prea lasă lesne de ceea ce au apucat odată a învăța.

La încheierea foii

primim următoarele știri telefonice din Viena:

Ministrul-președinte Wekerle a sosit azi dimineață la Viena. La orele 10 a fost primit în audiență de către Majestatea Sa căruia i-a raportat despre demisia banului Croației. Majestatea Sa a luat la cunoștință demisia aceasta și l-a însărcinat să facă propuneri cu privire la numirea noului ban.

La ora 11 a fost primit în audiență fostul ban contele Pejacevici.

Dr. Rakodczay presumpțivul următor alui Pejacevici a sosit și el la Viena și-a avut o lungă întrevedere cu ministrul-președinte Wekerle. Numirea lui de ban pare probabilă.

Din Zagrab vin știri alarmante. — Cercurile politice croate au proclamat cea mai înverșunată luptă împotriva guvernului Wekerle și-a oricărui guvern croat impus de guvernul ungar. Opinia publică croată cere dela deputații croați opoziția cea mai energetică, care nu se va putea sfârși decât cu căderea guvernului Wekerle sau proclamarea celei mai brutale cloture.

Din provincie, de-aseenea, vin vești despre ținuta amenințătoare a poporului. E teamă mare că se vor naște turburări sângeroase.

ROMÂNIA.

Congresul Ligei culturale.

Dumineca trecută a avut loc în București congresul „Ligei pentru unitatea culturală a tuturor Românilor“. Au luat parte la acest congres, pe lângă membrii secției centrale, și delegați din provincie între cari amintim pe d-nii Octavian Pop inginer Galați, Boroș-Brăila, profesorul Leonte Moldovan, deputatul Alexiu, avocatul Chețeanu președintele secțiunii Craiova, etc.

Biourul congresului se constituie din d-nii Cornea, general Tell, Geblescu și Alexiu.

Di Florescu, secretarul Ligei, dă citire raportului asupra mișcării ei.

D-sa spune, că manifestația liniștită a Ligei corespunde dorinței Românilor de peste hotare. Manifestațiile politice și zgomotoase trebuie excluse din sânul Ligei, acestea neputând aduce nici un bine, și dacă binele nu poate fi realizat, răul trebuie înconjurat.

Vorbind de răscoalele țărănești dl Florescu spune, că rolul Ligei este de a îmblânzi relațiile dintre țaran și boer și în această direcție Liga este obligată să lucreze de aci înainte.

Se dă citire raportului comisiunii cenzorilor asupra gestiunii financiare din anul trecut.

Fondul integral actual al Ligei este de 70.378 lei (luați notă maghiaro-evreilor!) departe deci de a putea contribui cu sute de mii de lei la mișcarea noastră politică, după cum Moldován Gergely informa pe ortacii săi din Budapesta.

A vorbit apoi dl Ion Scurtu, arătând lipsa de activitate a acestei societăți, la ceea ce președintele dl general Budișteanu a răspuns, că lipsa de parale este toată piedeca de oarece secțiunile nu-i dau nici un concurs.

Dl Leonte Moldovan luând cuvântul a spus, că comitetul ar fi găsit totdeauna mijloace și sprijin în public, dar i-a lipsit bunăvoința.

D-sa critică activitatea Ligei, care în loc să crească, scade pe zi ce merge. Din 52 de secțiuni, câte erau mai înainte în țară, astăzi sunt numai 6

Dl Valerian Urseanu, profesor universitar, spune, că invinuirile ce i-se aduc Ligei sunt neîntemeiate, deoarece lipsesc patrioții, cari să contribuie cu sume mari la sporirea fondului.

Se procede la alegerea a trei membrii în comitetul executiv central și a unui cenzor în locurile vacante și se aleg d-nii General Tell, N. Iorga și Prințul Basarab-Brâncoveanu ca membrii și dl Ianculescu cenzor.

În ședința de după amiază a vorbit dl inginer Octavian Popp, cerând ca viitoarele congrese să se țină în orașele din provincie. Propune și se admite, ca viitorul congres să se țină la Galați.

D-na Smara propune ridicarea unei copiii a columnei lui Traian din Roma pe una din piețele publice ale Capitalei din inițiativa Ligei și cu concursul soc. Dante-Alighieri pentru a aduce astfel un prinos de înfrățire legăturilor neo-latine.

Vorbește apoi de necesitatea înființării de universități populare cu ramificații în toată țara.

Propunerea d-nei Smara este primită cu aplauze.

Congresul s'a închis la ora 5 p. m.

Alegerile comunale în Capitală.

Duminecă au avut loc în Capitală alegerile pentru colegiul I de Comună, care alege 16 consilieri.

Opoziția n'a luat parte la alegeri.

S'a ales lista complectă a liberalilor și anume:

Vintilă Brătianu, Al. Djuvara, Costescu-Comăneanu, C. F. Robescu, I. Procopie-Dumitrescu, Em. Culoğlu, I. G. Saita, N. Z. Olmazu, P. Țărușanu, A. Davidoglu, I. C. Petrescu, Anton Vanic, C. Christescu, Dr. Hagi Theodoraky, Dr. V. Sion și căpitan Slătineanu.

Luni au avut loc alegerile pentru colegiul al doilea de comună.

La Brăila a reușit lista liberală a d-lui C. Cociăș.

Plecarea M. M. L. L.

În ziua de 14/27 c. imediat după închiderea Corpurilor legiuitoare Suveranii României se vor retrage la Sinaia în palatul Peleş, pentru a petrece vara.

Principii moștenitori vor petrece deasemenea tot timpul verei la Sinaia în frumosul palat „Foișor“.

„Polonyi“.

„Polonyi a mituit — a fost prima acuză. Polonyi a fost mituit pentru ca să abuzeze de calitatea sa de deputat—s'a dovedit prin sute de inși. Tu Polonyi ai fost gazdă de hoți — a afirmat un funcționar dela poliție despre acest brav mântuitor al patriei. Polonyi a fost mandatarul bordelurilor, protectorul negustorilor de carne vie și mâna lui a favorizat toată prostituția capitalei Budapesta. Polonyi a fost mijlocitor de funcții

și a ținut agentură de prostituate fără să aibă îngăduință—se plâng cei păgubiți, cari s'au încrezut în protecția marelui bărbat. Polonyi a săvârșit șantaj, au afirmat ziarerele, și a stors dela cei bogați bani și iarăși bani cu ajutorul prostituatelor.

E oare vreo acuză a cărei netemeinicie ar fi fost în stare s'o dovedească?

Și este oare acuză, care ar putea să-i îndemne pe cei din jurul său să-l scoată din sânul lor?

Nu e. Polonyi și-a câștigat milioane — firește cu muncă *cinstită* — și drept răsplată pentru meritele lui a ajuns membru al guvernului ungar, mănuiitorul dreptății ungare. Lumea a stat cu el de vorbă și a pactat cu el într'o vreme când știa că Polonyi nu lucrează cu mânuși nici la săvârșirea celor mai mari murdării.

Nu, lui Polonyi nu i-au stricat desvălirile din parlament, *fundcă Polonyi numai în ochii oamenilor cinstiți — nu există*. Cei cari au de ce să se teamă, cei despre cari știe Polonyi câte ceva, și azi îi sunt prieteni, și azi îi dau rol de conducător.

Polonyi n'a avut soarta lui Vaida. Pe Polonyi nu l'au scos din parlament; prezența lui nu inficiază aerul greu al coaliționiștilor, Polonyi nu e rușinea parlamentului de clasă, ci e mândria lui. Polonyi a avut astăzi în parlament rolul Sfântului Gheorghe în luptă cu balaurul croat și avocatul hoților din Graz a ajuns astăzi martorul clasic al guvernului coaliționist în marele proces croato-maghiar.

Ce-a spus Polonyi—n'are importanță. Nu mai importă că chiar și din spusele lui rezultă adevărul că coaliția a disconsiderat pactul legat cu Croații. Deasemenea e indiferent că și-a oferit serviciile Vienei, că s'a vândut pe sine însuși cum o fac iubiții săi clienți și complici.

Lucrul principal e că Polonyi și astăzi mai poate vorbi în parlamentul ungar și că guvernul ungar se folosește de el ca de un martor clasic în cea mai importantă chestiune politică actuală.

E aproape fatal, că în aceeași zi, în care ministrul căzut în mod atât de rușinos a fost ajutat de complicii săi să se scoale din mocirlă,—din nou s'a ivit măciuca care i-a vârât capul în fundul cloacei, unde trebuie să piară. Despre martorul clasic al guvernului s'a constatat astăzi că umbla ca să cumpere martori. A îndemnat rudeniile funcționarilor săi supuși să facă declarații false. A stors dela ei un mic jurământ strâmb, — el, ministrul justiției.

Mai sunt dară acuze cari nu s'au ridicat încă împotriva lui Polonyi. Mai e mocirlă în care nu se știe până acum că s'a tăvălit.

Ei, dar nu e oare tot una? Acuză aceasta poate oare contribui la colosul de murdării ce apasă asupra cadavrului fostului ministru de justiție?

Noi credem că noua acuză nu-l mai poate murdări pe Polonyi, dar contribuie și mai mult la înlănțuirea tovarășilor săi de soarta acestui reprezentant al cloacei.

Polonyi a dat un semn de viață și în același moment a fost din nou desvălit; Polonyi a fost înaintat martor clasic al guvernului și în același moment se dovedește despre el că a cumpărat martori. Aceste două fapte dovedesc că nu numai Polonyi e vinovat, ci anturajul lui Polonyi e vinovat și el. Polonyi e floare de baltă, ale cărei rădăcini se întind adânc în ascunzișurile putrede ale mocirlei maghiare; atât de adânc încât produce rădăcini nouă îndată ce cineva zmulge rădăcinile vechi, mohorâte. („Népszava“, 26 Iulie.)

FRANZ JOSEF Apă purgativă

probată ani de zile cu cel mai bun rezultat.

Invitare la abonament.

Cu 1 Iulie deschidem abonament nou la „Lupta“ cu prețurile indicate în fruntea ziarului.

12 cor. pe 6 luni.

6 „ „ 3 „

Pentru România și străinătate

20 cor. pe 6 luni.

10 „ „ 3 „

Credem că ziarul nostru în scurtă vreme de 6 luni și-a justificat pe deplin dreptul de existență și nu mai are nevoie să se recomande cititorilor săi.

„Lupta“ va fi și pe viitor un luptător intransigent pentru drepturile poporului român și, ca și în trecut, nu se va lăsa condusă de reserve false interpretate — de câte-ori va vedea primejduite interesele poporului român.

Confesionalism n'a făcut ziarul nostru nici în trecut și nu va face nici în viitor, ci-și va spune în totdeauna părerea franc și fără încunjur.

Apelăm la sprijinul tuturor Românilor de bine.

Adm. și Red. ziarului „Lupta“.

Scrisoare din America.

Newark, Iunie.

Citind în numărul 97 din „Lupta“ cu data de 14—1 Mai, că-l interpelați pe dl G. Barbul, asupra celor publicate în ziarul „America“ de către Ghermany, asupra cărui fapt, noi Români din Newark ne-am luat însărcinarea a da la lumină adevărul.

Ca să vă putem presenta tabloul real al acelei chestiuni, credem necesar a vă pune în cunoștință cine e persoana dlui Ghermany. Ei bine, d-sa face parte din ceata cunoscuților politicieni de contrabandă ce bântue printre Români din America sberând că le vor binele, iar după ce apucă banul muncit dispore, pentru a-și reîncape meseria în alte părți unde nu e cunoscut. Cred că vă este cunoscut cazul Dobrin, Greavu, Herlea și alții.

Gazeta „America“ deja dela nrul 2 a deviat dela programul său de ziar bisericesc, sămănând ură între cele două confesiuni, și publicând certurile fie-cărui, ceea-ce a desgustat mult pe Români de a ceti ziare.

Singurul bărbat care a știut a-și menține simpatia față de Români din America, este dl Gavril Barbul.

Noi Români din Newark, Zanesville, Dresden, Dundee și Strasburg Ohio, citind infamia publicată de Ghermany în „America“, ne-am întrunit și am constituit o deputație, care să meargă la Cleveland pentru a controla știrea publicată, care ne ofensa pe toți Români din America. Iată ce-a constatat comisiunea:

Dl Barbul a dovedit cu martori oculari, că nu a pronunțat acele cuvinte. Cauza care a făcut pe dl Ghermany a publica astfel de lucruri este faptul că dl Barbul a refuzat lui Ghermany publicarea în Românul a unor poezii, cari ar fi jignit demnitatea Majestății Sale Regina României. Posedăm scrisoarea lui Ghermany, prin care promite dlui Barbul ai procura 10 abonați în caz că voește a-i publica poeziile.

Dl Barbul ne-a declarat că, ca și la celelalte injurii nu găsește de consult a se pune la ceartă prin ziar cu persoane de talia lui Ghermany, un fost servitor prin România.

Toate explicațiile dlui Barbu au fost bazate pe acte, declarându-ne că d-sa nu are nimic cu M. S. Segele Carol I., sau cu politica internă a României.

Ca semn de simpatie și stimă ce purtăm pentru persoana dlui Barbu și ziarul d-sale, noi Românii din statele Unite am luat hotărârea, în înțelegere cu dl Barbu, a transforma ziarul „Românul“ în o societate pe acțiuni, cu un capital de 10 mii Dol. Din beneficiul net al societății se vor ajuta bărbății noștri politici, cari vor fi amendate pentru chestia națională. Prima adunare pentru punerea bazelor a fost la 19 Mai în Sala Army. A fost ales dl G. Forsea președinte, dl Nicolae Th. Cucu, secretar și dl I. Bera casier, și un comitet de 12 membri. În această ședință, la care au luat parte 4000 persoane, s-au emis o mare parte de acțiuni, și s'au primit donațiuni considerabile. Telegramme de aderențe s'au primit din toate părțile Americii. Insufletirea e mare pretutindeni, și sperăm că în curând vom începe activitatea pe acest teren.

Primiți asigurarea stimei noastre:

Pentru Românii din Newark N. Cucu, G. Forsea. Pentru românii din Zanesville, I. Suci. Pentru românii din Strasburg, Z. Babetz. Pentru românii din Dundee, G. Tunison și I. Cantor.

Buletin parlamentar.

Ședința Camerei.

Mercuri, 26 Iunie st. n.

S'a încheiat desbaterea generală asupra proiectelor de legi despre impiegații dela căile ferate.

Președintele a provocat o discuție pe chestia, dacă toți oratorii, căți au prezentat câte un proiect de rezoluțiune au ori nu dreptul de a mai lua cuvântul odată la dezbaterea generală? La chestia aceasta Maghiarii — între ei și Andrassy — susțineau, că acei, cari și-au prezentat proiectele de rezoluție în limba croată nu ar avea dreptul de a mai lua cuvântul, neputându-se lua în seamă propuneri și proiecte de rezoluție în altă limbă decât în limba maghiară. Maghiarii mai stăruiau și pentru o interpretare în acel sens a regulamentului Camerei, că la proiectele de rezoluție identice nu se poate admite decât un singur discurs de încheiere.

Conform acestor interpretări Croații ar perde două discursuri de încheiere pe motiv că două dintre proiectele de rezoluție au fost prezentate în limba croată, alte două s'ar perde fiindcă nu au fost semnate de acei, cari le-au prezentat; iar opt discursuri s'ar perde pe motiv, că s'au dat nouă proiecte de rezoluție cu același text și pentru toate aceste proiecte i s'ar da numai unuia dintre propunători dreptul de a mai rosti un discurs de încheiere.

Croații, din contra, au apărat dreptul limbii lor ca o limbă de gestiune a Camerei și prin urmare și ca o limbă în care se pot prezenta propuneri și proiecte de rezoluție. Iar cu privire la procedura de a se urma față cu mai multe propuneri identice, ei au pledat pentru o interpretare mai liberală în sensul, ca să poată lua cuvântul de încheiere ori cine, dacă a prezentat vre-un proiect de rezoluție, fie chiar și identic cu alte proiecte de rezoluție prezentate mai înainte.

Din parte maghiară au vorbit la acest incident Ugron și Andrassy. Din partea Croaților Lorkovic Supitlo, Lukinici, Dušan Popovici având partea aceasta a ședinței scene destul de zgomotoase.

S'au rostit și două interpelații una a lui Vizy Ferencz și alta a Croatului Svetozar Brlici.

Cronica externă.

Evenimentele în Franța.

La Agde au sosit două regimente de infanterie și unul de dragoni, pentru a supraveghia transportul regimentului al 17-lea care s'a resculat cu ocazia revoltelor podgorenilor.

Nu s'a aplicat nici o pedeapsă individuală, ci drept pedeapsă s'a hotărât trimiterea întregului regiment în una din posesiile Franței probabil în insula Corsica sau în Algeria.

Trenul a pornit la ora două din noapte către Marsilia, de unde soldații se vor imbarca pentru transportul pe mare.

Întreg orașul a fost ocupat de trupe. Încercarea unora de a trage clopotele bisericești în semn de alarmă nu a izbutit.

Soldații regimentului 17, cărora li-să luase trăgătorul dela armă, așa încât nu o puteau folosi, erau foarte desperați și plâneau de supărare și de mânie.

Se svonește, că primarul din Narbonne „Ferroul“ precum și ceilalți agitatori închiși pentru ațâțarea la revoltă vor fi puși în libertate.

În acest caz șeful mișcării Marcellin Albert, care fusese la Paris, și care avea din partea președintelui consiliului o scrisoare prin care îi se da libertatea de a să înapoia la Narbone, pentru a încerca liniștirea spiritelor, nu va mai fi depus, sau în orice caz va fi deținut numai scurtă vreme.

După o telegramă din Argeliers dela 24 c. el ar fi sosit acolo în această zi, unde a avut o convenire cu comitetul podgorenilor și cu consiliul comunal, în care s'a hotărât, ce instrucții să se dea locuitorilor.

La Narbonne și Montpellier domnește liniște.

Din Rusia.

În ministerul de război s'a descoperit o organizație revoluționară. S'au găsit documente foarte compromițătoare, cari au fost confiscate. Fiul portarului dela minister a fost arestat. Ancheta e condusă de însuși ministrul de război, Rediger.

Colonelul Salusevici, care a provocat revolta recentă a batalionului de geniu din Kiev s'a sinucis, pentru a scăpa de urmărirea consiliului de război.

În Windau întreg comitetul revoluționar a fost arestat.

S'a confiscat un mare depozit de arme și de materii explozive.

Chestiunea macedoneană.

REFORMELE (8)

IV.

Noi am fi mulțumiți, dacă am vedea că cele două puteri aleg una sau alta din aceste alternative^a.

Lordul Lansdowne dă consiliul în sfârșit de a se proceda la o imediată reorganizare a jandarmeriei, invitând Turcia să numească ofițeri și subofițeri europeni în număr satisfăcător.

„Am aflat cu părere de rău“ — continuă d-sa — „că cele două puteri nu urmăresc în mod favorabil propunerea noastră, care tinde, ca ele să-și trimită atașați militari, pentru a acompania forțele turcești. Menținem această propunere, care a primit sprijinul condițional al guvernului italian, și propunem, că fiecare din puteri să delege — să zicem — șase ofițeri în acest scop, pentru a exersa o acțiune restrictivă asupra trupelor turcești și a obține informațiuni demne de încredere“.

Pentru a aprecia impertanța acestui document, ajunge de a observa accentul pomicitor și dur în care e scris, și de a asemăna textul, cu „deciziunile luate la Mürzsteg“ transmise sub formă de instrucții identice ambasadorilor celor două puteri la Constantinopole. Programul austro-rus din Mürzsteg este în realitate un program englez; el a fost redigat în mod vădit, sub insprația directă a notei lordului Lansdowne, ale cărui vederi generale au fost adoptate.

Este necesar, pentru că domnește încă și acum politica europeană în Maceponia de a da un resumat al articolelor:

1) A numi pe lângă Hilmi Pașa agenți civili speciali din Austro-Ungaria și Rusia, obligați să însoțească pretutindena pe inspectorul general, să-i atragă atenția asupra nebesităților populațiunei creștine, să-i semnaleze abuzurile autorităților locale, să-i transmită recomandările ambasadorilor din Constantinopole, relative la aceasta, și de a-și informa guvernele lor asupra a tot ce se petrece în țară. Ca ajutoare ale agenților respectivi pot fi numiți secretari și dragomani însărcinați cu executarea ordinelor lor și autorizați să facă turneuri în districte pentru a observa starea locuitorilor din satele creștine și a supraveghia autoritățile locale, etc. Mandatul agenților civili va expira în termeni de doi ani.

2) Să se încredințeze sarcina de a reorganiza jandarmeeia unui general european, în serviciul guvernului otoman, și la ofițeri, cari vor fi împărțiți prin circumscripții, unde își vor dezvolta activitatea de controlori, de instructori și organizatori și vor supraveghea procedurile trupelor față de populațiune.

3) Îndată ce se va constata o liniștire a țării, să se ceară guvernului otoman o modificare în delimitările teritoriale, în unitățile administrative, în vederea unei grupări mai regulate a diferitelor naționalități.

4) Reorganizarea instituțiilor administrative și judiciare în cari să poată intra și creștinii; dezvoltarea autonomiilor locale.

5) Instituirea de comisii europene în principalele centre, pentru părți egale, de creștini și de musulmani, pentru instrucția crimelor politice ori de alt soi făcute în decursul turburărilor. Consulii celor două puteri vor lua parte la aceste instrucții.

6—7) Indemnități și ajutoare creștinilor nedreptățiți în decursul turburărilor, scutirea de impozite pe timp de un an, pentru locuitorii reintegrați în satele arse de turci.

8) Executarea imediată a reformelor promise în programul din Februarie.

9) Licențierea *ilavilor* (redifi de clasa a doua) nici un bașibuzuc mai mult.

În ziua chiar când cei doi ambasadori contele Zinowieff și baronul Calice au remis Sublimei Porți textul programului din Mürzsteg, se angajează la Constantinopole, referitor la aplicarea reformelor, o luptă serioasă, al cărei detaliu, complicat în aparență, da pe față realitatea destul de simplă a unei rivalități de influințe europene. Sultanul care primise fără nici o observație programul din Viena prezentat de „puterile învoite“ refuză cu încăpățănare de a recunoaște pe cel din Mürzsteg care taie în drepturile lui suverane.

Lupta se angajează printr'un schimb de note și prin contra-proiecte: pe deoparte sublima Poartă bazată pe tratative și convențiile, cari îi asigură respectul suveranității sale, este susținută de înalta influință din Berlin, pe de altă parte „cele două puteri direct interesante“, autorii programului sunt puternic sprijinite de Anglia, Italia și Franța.

Jocul este interesant de urmărit, dacă nu în șicanele lui zilnice, cel puțin în fazele lui tot mai mari.

Târâte de greutatea semnăturilor lor, într-o direcție unde ele ar fi preferat să nu se angajeze Austria și Rusia suferiră toate consecințele actului lor. Neputând reuși, să impună Sultanului rezoluțiile temându-se pe de altă parte, ca rezistențele ei să nu provoace o intervenție directă a puterilor occidentale, vom vedea, că puțin câte puțin ele cedează în executarea reformelor. Mai întâi Poarta respinge toate articolele programului dela Mürzsteg pe unele ca atentatoare la suve-

ranitatea și independența sultanului, pe altele ca inutile sau realizate deja. În note lungi, ea arată reformele făcute de Hilmi Pașa și de administrația sa energetică, miile de funcționari revocați; tot ce e de făcut ea face, toate reclamațiile legitime ale puterilor ea le va executa, pentru că atunci să fie supravegheată și controlată de agenți europeni.

Cei doi ambasadori insistă: ei ghicesc pericolul, printr'o aluzie la tendința destul de pronunțată, de a vedea în Macedonia un guvernator general strein, investit cu mandat european. Sultanul a înțeles, că trebuie făcute sacrificii pentru a salva situația compromisă. El acceptă în principiu cele nouă puncte enumerate, însă cu rezerva de a fi dezbătute, pentru a se lua o înțelegere asupra detaliilor aplicațiunii lor, conformând punctele 1 și 2 independenței, drepturilor suverane, prestigului guvernului imperial și statutului quo (24 Nov.). Cei doi ambasadori iau act de această primire și trec apoi la rezerve. Ei denumesc pe Demerik consulul Rusiei la Beyrouth și pe Müller fost consul al Austro-Ungariei la Odesa, ca „agenți civili speciali“.

Însă ce vor face acești agenți, cărora Poarta nu le dă dreptul de a începe vre-o acțiune sau de a purta titlul de agent și nu le recunoaște decât un singur drept, de supraveghere academică? Guvernul turc luptă în rușii capului să-și salveze suveranitatea pentru a conserva cel puțin aparențele. Obligat de a se retrage încă, la 15 Ianuarie 1904, el recunoscă „agenții civili“ cu titlurile lor, funcțiunea lor de supraveghere, dreptul de a avea secretari și dragomani însă subordonează expresiv execuția ori cărei măsuri recomandate de ei sau de generalul însărcinat cu reorganizarea jandarmiei, publicațiunii unei iradele imperiale. Dificultatea este numai respinsă, nu însă și învinsă. Lumea se întreabă, cui i-se cuvine dreptul de a porunci și de a lua deciziuni? Puterilor, prin agenții lor sau Turcilor, prin organele regulate ale guvernului. Dacă, puterilor atunci cum rămâne cu suveranitatea și independența Sultanului, dacă Turcilor, atunci cum se poate urmări reaua lor voință și inerție.

Agenții civili într'aceea se instalează la Salonic și însoțită pe inspectorul general în toate călătoriile sale, conferând cu dânsul. Prin curtoazia raporturilor reciproce divergențele de principii se pierd, se amestecă în practica de toate zilele. Demerik și Müller colaborează cu Hilmi Pașa, însă asupra chestiei iradelei, Poarta a avut câștig de cauză. Agenții civili nu dau nici un ordin, ei n'au nici dreptul de a dispune facerea unei anchete de către dragomani sau secretari, fără a fi de față un funcționar al autorității suverane.

Ei sunt însărcinați să supravegheze aplicarea reformelor, ei primesc plângerile populației, de fapt însă Hilmi Pașa decide și ordonă. Agenții civili sunt, pentru a-i numi astfel, conștiința europeană a Inspectorului general, care-i spune să facă binele și să evite răul, de asemenea rapoartele cu dânsul și marginea influinței lor depind mai cu seamă de caracterul și instrucțiunile acestora sau a celui alt sunt conștiințe rigide și limpezi, de asemenea largi și oarbe.

În ori-ce caz, bine ori rău, principiul drepturilor suverane ale Sultanului și a integrității autorității sale e salvat.

Pentru oficerii însărcinați cu reorganizarea în Macedonia chestiunea să prezintă în aceeași termeni. Rezistența și concesiunile guvernului otoman trecută prin aceleași faze.

(Revue des deux mondes.)

(Va urma.)

ȘTIRILE ZILEI.

— Mercuri, 26 Iunie 1907.

— **Legi sancționate.** „Monitorul oficial“ publică azi două legi sancționate de Majestatea Sa: articolul de lege XXXI despre pustiirea lăcustelor marocane și legea XXXII despre urcarea tarifului vamal turcesc pentru obiectele de valoare, dela 8 la sută la 11 la sută. (Ungaria s'a învoit ca convențiunea vamală să se modifice în acest înțeles).

— **Acuze nouă împotriva lui Polonyi.** Deputatul Dr. Lengyel Zoltan a ridicat eri prin avocatul său Dr. Vázsonyi, o serie de nouă acuze împotriva fostului ministru de justiție Polonyi. Il acuză că ar fi încercat să mituiască pe doi martori să facă declarații false și compromițătoare pentru Lengyel.

Acuza aceasta alui Lengyel se rezumă în următoarele: Polonyi ar fi îndemnat pe diurnistul Varga József să declare că Lengyel Zoltán i-ar fi promis bani în schimbul unui furt de acte din ministerul de comerț, unde are (Varga) un frate angajat ca servitor. Al doilea martor, juristul Somogyi Jenő ar fi avut misiunea să declare că l-a văzut pe Lengyel stând de vorbe cu Varga și dând acestuia o hârtie oare careva.

Varga József s'a prezentat înaintea poliției în noaptea dela 23 Iunie n. și a descoperit uneltirile lui Polonyi, declarând din nou că atât Polonyi Géza cât și fiul-său Polonyi Dezső i-au promis parale și un post dacă va face mărturisirile schițate mai sus.

Varga și Somogyi au fost în repetite rânduri în locuința lui Polonyi, unde au fost primiți de acesta. Polonyi într'o declarație ce o publică prin un ziar litografiat, recunoaște că au fost la el atât Varga cât și Somogyi, dar ei au venit la el din îndemn propriu și nu puși la cale de el. A doua oară când au venit, nici nu i-a primit ci a adus la cunoștința ministrului de justiție Günther declarațiile acestor doi indivizi.

Noul proces promite și el senzații nouă.

— **O statuie antică plătită cu 450.000 lei.** Cu acest preț statul italian a cumpărat pentru muzeul național o statuă aruncată în 1878 de valuri la Porto d'Angio, de unde lumea artistică a cules pe Apollo din Belvedere.

Statua se distinge printr'un belșug de ornamente nevăzute la altele din aceleași timpuri, printr'o artă admirabilă; în sfârșit, prin aceea că e mutilată, mâna dreaptă chiar îi lipsește.

Unii pun această statuă, care înfățișează o femeie, mai presus decât Venus de la Milo.

Arheologii discută dacă e preteasă ori un mit, și cărei școale aparține.

Cei mai mulți cred că e un mit în joc și-l atribue lui Praxiteles.

Destul că muzeul italian a pus mâna pe o comoară artistică.

— **Di Dr. Aurel Nyilvan** fiul distinsului fruntaș sătmărean Nicolae Nyilvan a făcut Luni în 24 Iunie n. cenzura de avocat la Budapesta.

Urăm dlui Aurel Nyilvan un viitor strălucit.

— **Procesele țaranilor din România.** Judecarea proceselor țaranilor implicați în afacerea răscoalelor din primăvară s'au început.

În ziua de 8 | 20 Iunie s'a judecat de curtea cu jurați din Pitești procesul țaranilor din comuna Bășeni-Stărei jud. Argeș.

Toți acuzații în număr de 14 au fost judecați la muncă silnică pe viață.

Acest verdict al juraților a produs o vie impresie în public, care li-a făcut o manifestație ostilă, așa încât multă vreme ei n'au îndrăznit să părăsească palatul de justiție.

De notat este că toți jurații au fost boieri din cei p-gubiți, cari se înțelege, că n'aveau nici o milă pentru bieții țărani, pe cari nevoia și pacostea i-a împins la devastări.

Și aceste 14 vieți omenești sunt prețul a 57000 de lei, sumă cu care păgubitul Agate (?) Vasiliu singur și-a evaluat paguba, care i se va întoarce de stat.

Familii nenorociților țărani sunt desperate, aruncate pradă mizeriei.

Ce vremuri rele!

— **Maghiarizarea învățământului religiei gr. or. rom. în gimnaziul reformat din Oraștie.** Citim în „Libertatea“ din Oraștie:

„La examenele de religie, ținute zilele acestea în colegiul (gimnaziul) reformat din Oraștie băieții au fost siliți de profesorii gimnaziului a da și răspunsuri ungurești din religie. Dl catehet al elevilor gr. or., protopop V. Domșa, întreba românește și apoi după ce băiatul răspundea, profesorul cutare ori directorul de față, îi cerea să traducă acum ungurește ce a spus românește. Și dl catehet admitea aceasta, ba însuși ajuta elevilor în greul lucru de a traduce. Iar la urmă li s'a pus în vedere tinerilor, că pe anul viitor poate vor trebui să învețe și religia numai ungurește.

„Asta e știrea ce ni s'a trimis. O publicăm fiindcă ea înseamnă începutul pierderii unui mare drept al bisericii noastre. Dl protopop catehet va da, credem, deslușirile de lipsă, că pe ce s'a întemeiat când a admis răspunsurile maghiare din religie? și conzistorul e dator a-și spune și el cuvântul. Și a stabili, întru cât acest lucru e admisibil ori nu. Căci până'acum pe aiurea nu s'a întâmplat acest atac și asupra studiului religiunii“.

— **Moștenitorul sârbesc în primejdie de moarte.** Din Zimony se telegrafiază: Moștenitorul tronului Sârbiei, principele Gheorghe a făcut o excursie cu luntrea pe râul Sava. Luntrea se apropia de țărmul Ungariei. Finanții dela frontiera ungară cari nu știau cine șade în luntre, i-au somat pe vâșlași să mâne la țărmure. Luntrea însă numai decât a luat calea spre țărmurile Sârbiei. Finanții, în credința că în luntre sunt contrabandiști, au împușcat de mai multe ori asupra luntrii fără să nimerescă însă pe cineva.

— **Advocat nou.** În 22 I. c. cunoscutul tânăr român Dr. Ioan Giurgiu a dat la Oșorhei cenzura de avocat cu succes strălucit.

Cancelaria și-o va deschide în Cluj.

— **Dar Academiei Române.** În ultima ședință a Academiei dl profesor Onciul a remis savantului corp 25 de scrisori și manuscrise din partea baronului Eudoxiu de Hurmuzachi din Bucovina, acte, cari acesta din urmă le posedă dela fratele său, cronnicarul Hurmuzachi.

Cele mai multe manuscrise dăruite Academiei sunt de-ale poetului Vasile Alexandri.

— **Cei cinci.** Ziarul «Az Ujság» continuă cu publicarea răspunsurilor la întrebarea cari sunt cei cinci bărbați mai mari ai lumii.

În numărul din urmă se publică următorul răspuns iscălit de *Getta*:

1. Cel mai mare războinic: Napoleon Bonaparte
2. Cel mai mare politician: contele Ștefan Tisza.
3. Cel mai mare geniu: Dante.
4. Advocat: Dr. Iuliu Maniu și 5. Compozitor: Jacob Mureșan.

— **Socialist condamnat.** Înainte de aceasta cu câteva luni, locsák Kálmán a publicat o broșură în care, referindu-se la date statistice, arată cât de mizeră e situația poporului muncitor și de câte favoruri are parte clasa marilor proprietari. Ca încheiere, locsák spune că dacă muncitorii s'ar mișca și ar lupta cu toată energia pentru drepturile lor, ar putea să scape din starea tristă. Procuratura a descoperit în această broșură obiectivă agitație împotriva claselor. Urmarea a fost că scriitorul broșurei a fost condamnat eri de curtea cu jurați din Budapesta la 4 luni închisoare și 200 coroane amendă.

Condamnatul a anunțat apel la curtea de casație.

Patria e salvată.

— **Un preot brav.** Din Socodor ni se scrie: „E aproape un an de când comuna

noastră Socodor și-a ales un al treilea preot: în persoana dlui Aureliu D. Papp.

În acest interval părintele Papp și-a împlinit chemarea de păstor sufletească cu abnegațiune și zel.

Punctul culminant al împlinirii datorințelor sale îl formează rostirea predicilor în toate Duminecile și sărbătorile, despre cari se poate zice că sunt o adevărată hrană sufletească pentru credincioși.

Rar mi s'a dat prilej să nu zic de loc — ca să aud predică rostită cu atâta convingere și elan de însuflețire.

Forța omiletică a părintelui Papp e rară în felul său: prin predicile sale te captivează, mângâie, însuflețește, procurându-ți un adevărat balzam sufletească.

Cine ascultă cu atențiune la predicile părintelui Papp (și e silit să-l asculte căci îl captivează ca prin vraje) — bătrân și tânăr se înduioșează până la lacrimi.

„A ști predica atât de frumos, cuminte și atrăgător, nu denotă decât o diligență laudabilă și o pătrundere de chemare“ — mi-a zis un străin!

Și străinul nostru a avut toată dreptatea, de oare-ce auditorul nu se poate cuceri prin puterea „instanței“ blazate și stereotipe, cum decurg predicile în unele locuri și azi — ci prin puterea oratoriei libere și a convingerii!

Dacă toată preoțimea noastră astfel și-ar înțelege rostul, pocăiții și alți apostazi ai neamului ar mai pierde din terenul lor.

Dă, Doamne, mulți preoți ca să știe vestă cuvântul lui Dumnezeu ca părintele Aureliu D. Papp!

Le-am scris acestea din sufletul meu cel mai curat și nefățurit, bine știind că:

„Celui cu cinste, cinste i-se cuvine“!

Un credincios.

— **Himen.** Luni s'a logodit în Arad dl Dr. Romul Veliciu, candidat de avocat, cu d-șoara Hortensia Raicu, fca fruntașului român Sava Raicu, secretarul institutului „Victoria“ din Arad.

Sincere felicitări.

— **Clubul latin din Viena.** Deputații italieni și români din Reichsrathul austriac au ținut Luni seara o întrunire în Viena, în care s'a hotărât înființarea unui club latin în parlamentul Austriei.

— **Scandal în teatrul din Arad.** Sâmbătă seara s'a dat în Arad piesa „Az elnémult harangok“ de Rákosi Victor. Rolul principal l'a jucat celebrul artist Gál Gyula din Budapesta, ceea-ce n'a împedecat însă pe o parte din public să fluere și să hui-duiască, așa că a trebuit să se lase cortina în mijlocul actului. Cei cari au demonstrat au voit, desigur, să condamne în felul acesta tendența perversă a piesei și să ia, în felul acesta satisfacție pentru înjurăria la adresa neamului românesc. („Tr buna“.)

— **Concertul din Blaj,** aranjat de tinerimea universitară din Budapesta și Cluj, Duminică în ziua de Rusalii, a reușit atât în ce privește partea materială cât și cea morală — strălucit. A fost de față tot ce are Blajul și jurul mai distins și — o asistență de 32 de jandarmi, sub conducerea unui sublocotenent. Capetele șoviniste ale compatrioților maghiari născociseră zvonul că în Blaj se pregătește o mare demonstrație politică.

Pela miezul nopții, sublocotenentul a primit dela primăria comunei știrea „pozitivă“ că au sosit la Blaj deputații Dr. Teodor Mihali, Dr. Al. Vaida și Dr. Aurel Vlad cari s'au retras cu deputatul Dr. Iuliu Maniu într'o cameră a hotelului, unde au avut o conferință de caracter politic.

Patrurile de jandarmi au circulat pe străzile Blajului ziua întreagă. Nici catedrala n'a fost cruțată de vizita împănășilor contelui negru. Mai mare li-a fost necazul că n'au putut descoperi nimic.

Drept încheiere mai amintim că la concert a asistat și trimisul ministerului de interne, dl Huszár Antal, care e pretutindeni unde se ține o petrecere românească.

FELURIMI.

Teatrul în automobil. — Un impresario teatral din Paris a avut frumoasa idee de a construi un automobil de enorme dimensiuni care poate fi transformat, în scurt timp, într'un perfect teatru. Și cu acest nou fel de automobil, genialul impresario vrea să străbată provincia, sau mai bine, acele mici sate cari sunt lipsite de teatru sau de ori-ce alt-fel de spectacol.

Trupa artiștilor va urma teatrul-automobil într'o altă trăsură, și o a treia trăsură va transporta decorurile, costumele și tot ce e necesar pentru o reprezentație.

Impresariul vrea ast-fel să deștepte gustul teatralului și în părțile mai depărtate și mai ascunse ale țării.

Un banchet „gras“. În Edimburg s'a dat un banchet extraordinar la care au luat parte oamenii cei mai grași din imperiul britanic.

Inițiativa acestei adunări de cetățeni iluștri este a doctoresei Lewis, care mândră de cele 150 de kgr. ale sale, invită pe toți colegii în obesitate să alerge în capitala Scoției, spre a-și discuta interesele lor. Persoane din toate vârștele și de ambele sexe au răspuns la acel apel.

Între congresiști se afla și un oare-care Eduard Brigde care era de 50 ani și cântărea 292 kgr. Contesa de Lincoln avea o talie atât de însemnată, încât 7 persoane s'ar fi simțit comod în hainele ei. Orașul Londra era reprezentat de o domnișoară, tineră de ani, însă de o greutate de 225 de kilogr.

Banchetul a avut o reușită deosebită. S'a votat câte-va ordine de zi între cari și un protest contra soc. căilor ferate care nu a voit să acorde congresiștilor călătoria pe jumătate preț. De asemeni s'au votat statutele unei societăți „Pentru drepturile celor grași“, și la urmă s'a ales marșul social. De sigur că acesta nu va fi „Allons enfants...“!

Stipendiul dlui Fallieres. În ziua a doua a fie-cărei luni, fie soare ori ploae ori zăpadă, un domn părăsește regulat palatul ministerului de finanțe al Franței. Acest domn e îmbrăcat în negru, poartă cilindru, mănuși albe și ține un mare portofoliu subsuoară. Se sue în trăsură și se îndreptează spre Eliseu.

Oare cine este acest domn? Funcționarul însărcinat de a duce stipendiul dlui Fallieres, președintele republicei.

Când intră în Eliseu, toți îl salută cu zimbet. Secretarul general îi spune mii de complimente, îi oferă o loje într'un teatru subvenționat și-l duce înaintea președintelui. Fallieres îl primește cu o gentileță esuberantă; îl întreabă de sănătate, de starea soției și a copiilor și îi mai oferă o loje. Apoi funcționarul deschide portofoliul, scoate câte-va pachete de bancnote, legate cu mătase. Ultimul pachetăl e un rulou de monete de aur.

Președintele numără încetișor bancnotele examinând cu atențiune acele cari i-se par false, face să sune piesele pe masă: nu lipsește nici o lăscăe. Atunci el deschide o casetă de la biuro, așează metodic banii înăuntru și o închide.

Impiegatul îi întinde recepisa; Fallieres o privește și-i face semn să o bage în portofoliu. În fine funcționarul e însoțit până la ușa de dl președinte, care are acum 100.000 franci mai mult în caseta sa.

Economie.

Starea sămănăturilor în străinătate. Franța. Conform rapoartelor trimise de consuli, starea sămănăturilor de grâu e în genere favorabilă.

Ovășul în unele țin turi e slab.

Săcșara promite o recoltă bună.

Elveția. Sămănăturile de grâne, afară de cele de ovăș sunt bune.

Fânul se cosește, va fi fân puțin, calitatea însă bună. Viile sunt frumoase.

Italia. Consulul general din Genua raportează, că sămănăturile de grâu se dezvoltă favorabil, agricultorii sperează o recoltă foarte bună.

Sămănăturile de săcșară și cucuruzele sunt de asemenea frumoase. Viile sunt foarte frumoase, struguri mulți. Consulul din Neapolia raportează, că dezvoltarea sămănăturilor e târzie, cu tcate acestea e speranță de o recoltă bună.

Viile sunt frumoase. Poame vor fi multe.

Portugalia. Conform raportului consulului general din Lisabona starea sămănăturilor în Portugalia în genere nu e satisfăcătoare. Ploile multe din luna Mai a pricinuit, în unele ținuturi pagube mari.

Spania. Agricultura din Spania sperează o recoltă bună atât ca calitate, cât și ca cantitate.

Situația bancei austro-ungare (24 Iunie). Bilete de bancă în circulațiune: 1,738,465.000 (— 3,641.000) căroane. Metal: 1,459,873.000 (+ 461.000) coroane. Portofoliul: 562,235.000 (+ 8,988.000) coroane. Lombard: 33,369.000 (— 561.000) coroane. Rezerva biletelor de bancă scutite de dare: 118,896.000 (+4,102.000) coroane.

Bursa de efecte. Azi la deschiderea bursei circulația a fost animată. Anză la aceasta a dat arbitragiul din Viena, care a continuat cu cumpărările.

Mai târziu în urma știrilor nefavorabile din piețele străine de bani, circulația a devenit mai restrânsă, iar cursurile valorilor au căzut cu puțin.

Rentele și-au menținut cursurile în tendență fermă.

Valutele nu s'au schimbat.

La încheierea bursei au notat:

Acțiunile institutului de credit	Coroane
„ „ austriac	— 648.25
„ „ ung. a.	— 751.50
„ băncei de escompt a.	— 496.—
„ soc. căilor ferate austro ung.	— 665.25
Renta ung. de aur 4 proc. vinde	— 111.50
„ „ coroane 4 „ „	— 93.85
„ austr. de aur 4 „ „	— 116.50
„ „ coroane 4 „ „	— 97.75
Scrisuri fonciare „Albina“	— 101.—
Napoleond'or (20 franci aur)	— 19.22
20 mărci germane, aur — —	— 23.60
Galbeni austriaci și ungurești	— 11.43
Bilete germane 100 mărci	— 118.02
„ franceze 100 franci	— 96.10
„ italiene 100 lire	— 95.07
„ române 100 lei	— 95.75
Ruble rusești de hârtie	— 2.53

Prețul cerealelor. Producții sunt încă tot rezervați în oferte. Cumpărătorii acum în preajma secerișului nu reflectează la puținele oferte, sperează, că prețurile cerealelor vor cădea. Circulația în târgul efectiv de cereale e deci tot minimală încă. Azi până la 12 ore din zi s'au vândut abia 12000 măji metrică grâu.

Pentru cel mai frumos grâu (81 kgr. greutate) s'a plătit 20 coroane 90 fileri, iar pentru cel mai slab (75 kgr. greutate) 19 coroane 5 fileri. Prețurile celorlalte grâne încă s'au menținut în tendență fermă.

Circulația cerealelor în Budapesta în ultimele 24 ore a fost următoarea:

	sosit	expediat
	măji	metrică
Grâu	— — — —	39.068 — 155
Săcșară	— — — —	3.791 — 458
Orz	— — — —	633 — —
Ovăș	— — — —	22.442 — 6198
Cucuruz	— — — —	22.875 — 27.300
Rapiță	— — — —	— — —
Făină	— — — —	168 — 26.002
Tărâțe	— — — —	— — 7.230

Piața din Budapesta.

Cereale.

Grâu, maja metrică., frumos	. 20 cor. 90 fil.
„ „ „ „ mijlociu	. 20 cor. — fil.
„ „ „ „ mai slab	. 19 cor. 10 fil.

Săcară, m. dela 15 cor. 45 fil. 15 80
 Orz, „ „ „ 13 cor. 55 fil. — 14 10
 Cucuruz nou „ 11 cor. 70 fil. — 11.95
 Ovăs, „ „ „ 15 cor. 35 fil. — 16.—

II. Producte.

— Prețurile sunt socotite după
 100 kilogr. și în bani gata. —

Unsoare de porc, dela 148 cor. — 149 cor.
 Siănină, . . . „ 124 cor. — 134 cor.
 Cartofi, . . . „ — cor. — fil. — —

Spirt, „ 54.50 cor. — 55.50

III.

Târgul de porci Kóbánya (Steinbruch).
 (Prima calitate ungară).

Bătrâni . . . — — — fileri kilogramul
 Tinere . . . 141—142 fileri kilogramul

Redactor responsabil :

VASILE MACREA.

Tip. «Poporul Român», István-ut 11.

Concurs

Pentru regularea dărei de pământ în
 cercul notarial Zalatna începând cu
 1 Iulie st. n. 1907. caut 2 puteri de
 lucru pe deplin esperți în afacerile de
 dare și catastru.

Reflectanții să se adreseze sub-
 scrisului, dela care vor primi condi-
 tiunile.

Zalatna 21 Iunie n. 1907.

Iuliu V. Albini,
 notar.

„Sătmăreana“

Institut de credit și econ., societate pe acții.

Concurs.

Se publică concurs pentru un post
 de practicant dotat cu un salariu anual
 de 840 coroane.

Reflectanții au să documenteze, că
 au absolvat cu maturitate o școală
 comercială superioară și că posed
 deplin — în scris și vorbire — limba
 română, maghiară și eventual ger-
 mană.

Practicantul ales are să-și ocupe
 postul imediat după alegere sau cel
 mult până în 1 August st. n.

După un an serviciu de probă, pres-
 tat spre indestulire practicantul, va fi
 denumit de oficial cu salariu anual de
 1200 coroane și adaus de salariu în in-
 telesul statutelor.

Recursele se vor trimite până în
 8 Iulie st. n. la adresa: „Săt-
 măreana“ inst. de credit și economii,
 societate pe acții în Seini-Szinerválja.

1—3

Direcțiunea.

Pentru hotelieri

licențiați și crâșmari, cari voesc a cumpăra
 vin curat ales roșiu și alb de Apoldul-mic,
 Mercurea, Cârpeniș, Reciu și Boz, rog a
 se adresa mie și a-mi cerceta pivnița, de
 unde poate alege după plac cu 17 cruceri
 litra la vagon, i-ar la mai puțin 18 cruceri, la
 cumpărare de peste 50 litre.

Cu stimă,

ILIE FLOAȘIU.

Mercurea (Erd. Szerdahely)
 Comitatul Szeben

„Grănițerul“, inst. de credit și econ. în H.-Dobra

PROSPECT.

Adunarea noastră generală extraordina-
 ra, ținută la 8 Maiu 1907 a luat cu privire
 la înmulțirea capitalului social,
 următorul concluz:

1. Capitalul social, pe baza §-lui
 4 din statute, se înmulțește dela
 150.000 cor. până la suma de
 300.000 cor.

La înmulțirea capitalului social acțiu-
 nile vechi au drept de preferință
 și pentru exercierea aceluși drept, acțiunile
 vechi trebuiesc prezentate direcțiunii spre
 stampilare.

2. Fiecare acționar vechiu are drept
 să opteze din emisiunea nouă, cu prețul
 de 105 cor., atâtea acții noi, câte
 posede din emisiunile de mai
 nainte.

Suma ce e peste prețul nominal de 100
 cor. să va conta la fondul de rezervă.

3. Dreptul de optare să poate exercita
 până în 30 Iunie st. n. 1907.

Acei acționari vechi, cari până la acel
 termin nu au participat la subscriere, ne-
 condiționat își perd dreptul de prior-
 itate și favorul punctului 2. la
 subscrierea de acții din această emisiune
 nouă.

4. Până la 30 Iunie st. n. 1907,
 fiecare acționar e dator a solvi la
 cassa institutului 5 cor. în favorul
 fondului de rezervă și 20 cor. ca
 prima rată din prețul de emisiune,
 de fiecare acție subscrisă, respec-
 tive optată.

Ratele următoare vor fi a să plăti
 după fiecare acție:

câte 20 coroane până în	30 Septembrie	1907.
„ 20 „ „ „	31 Decembrie	„
„ 20 „ „ „	31 Martie	1908
„ 20 „ „ „	30 Iunie	„

Fiecare acționar are însă drept a solvi
 deodată și mai multe, sau toate ratele,
 înainte de termenii fixați.

5. La emisiunea această nouă de acții
 încă să vor aplica dispozițiunile §-lui 9 din
 statute.

6. Acțiunile deplin plătite vor par-
 ticipa la dividenda anului de gest.
 1909.

Dela plățirea ratelor până la 31 Decem-
 vrie 1908, acționarii noi primesc 6% inte-
 rese după capitalul vărsat.

7. Acțiunile neoptate de acțio-
 narii vechi, direcțiunea le vinde din mână
 liberă și la neacționari, începând din 1
 Iulie 1907, și anume: bucata cu pre-
 țul de 120 cor., din care sumă 20 cor.
 trec în favorul fondului de rezervă.

Acești acționari au a solvi la subscrierea
 de fiecare acție câte 20 cor. taxa fondului
 de rezervă și 20 cor. ca prima rată din pre-
 țul de emisiune.

Față de acești acționari noi încă să vor
 aplica dispozițiunile din punctul 4, 5 și 6
 din acest prospect.

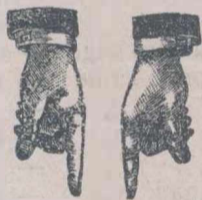
Acționarii noi începând cu anul
 de gestiune 1909 intră în toate
 drepturile acționarilor vechi.

H.-Dobra, la 8 Maiu 1907.

Direcțiunea institutului de credit
 și economii

„GRĂNIȚERUL“.

Acest prospect și formularul declarațiunii
 pentru subscrieri de acții din emisiunea
 nouă să expedit la adresa fiecărui acționar,
 și la cerere trimitem cu plăcere tuturor,
 cari să interesează de emisiunea nouă a
 institutului nostru.

Portretul
 dlui deputat

Dr. Alexandru
 Vaida Voevod

să poate pro-
 cura la

Redacția
 „Poporul
 Român“
 Budapesta.

Prețul 50 fil.
 plus 10 fil.
 porto.

TIPOGRAFIA ȘI LIBRĂRIA POPORUL ROMÂN

Proprietar DIMITRIE BIRAUȚIU.

Telefon 47-82. Budapest, István-ut 11. Telefon 47-82.

Au apărut

„Octoih Bogat“ ediția II.

cu litere latine de GEORGE CĂTANĂ inv.

cuprinzând întregă rânduiala a Vecerniei, Utreniei și
 Liturghiei, împreună cu glasurile, podobile, sfetilnele
 învierii, polileul, pripelele și psalmii aleși, catavasiile,
 troparele, condacele, irmoasele, și pricesnele tuturor
 sărbătorilor precum și tipicul catavasiilor de peste tot anul.

Mai departe conține cântări de morți și un adaus
 bogat de rugăciuni trebuincioase fiecărui creștin, —
 întocmite pe sama bisericilor și a tuturor cântăreților
 mici și mari.

Se estinde pe 312 pagini, format mare, cu un
 tipar frumos și curat și pe o hârtie bună și fină.

Prețurile:

Legat simplu	2 Cor. 40 fil.
„ în pânză cu cruce aurită	3 „ —
„ jumătate în piele cu cruce de aur	4 „ —
„ întreg în piele căptușită, aurit foarte frumos și la margini, în cutie ele- gantă	7 „ —
La comandă să se adauge plus 20 fil. pentru porto. Pentru trimiterea recomandată 45. fil.	

Sub tipar: „Dreptul de Vot Universal“.